

Erməni separatçılara arxalanaraq 1988-ci ildə Qarabağda başladıkları savaş həm xalqımız, həm də ölkəmiz üçün ağır nəticələrə gətirib çıxardı. Keçmiş Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlar - Kəlbəcər, Laçın, Ağdam, Zəngilan, Füzuli, Cəbrayıl və Qubadlı erməni işğalçılarının əlinə keçdi.

27 illik işğala 24 gündə son qoyuldu

Zəngilan Azərbaycanın Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən 29 oktyabr 1993-cü ildə işğal edilən sonuncu rayonu oldu. Həmin tarixəcən düşməmə baş əyməyən, hücumlara sinə görə Zəngilan qonşu Qubadlı və Cəbrayılın işğalından sonra mühasirəyə düşmüşdü. Xilas yolu Arazın gur axan sularını keçərək İran İslam Respublikasının ərazisinə keçmək idi.

Zəngilanın işğalı 2020-ci ilin oktyabrına qədər davam etdi. Həmin tarixdə zülmün, işğalın sonu gəlib çatdı. Şükürlər olsun ki, başqa bölgələrimiz kimi, Zəngilanın da işğaldan azad olunmasını gördük, sevinc dolu anlar yaşadığımız. Kədərli cöhrəmizə gülüş ələndi, sıxılmış ürəklər açıldı, nəmli gözlərə işıq ələndi.

...27 sentyabr 2020-ci ildə erməni təxribatı nəticəsində Qarabağ müharibəsi yenidən alovlandı. Erməni işğalçıları yeni ərazilərimizi ələ keçirmək üçün qəflətən mövqelərimiz üzərinə hücumə keçdilər. Ordumuzun cəsur zabıt və əsgərləri qısa müddət ərzində düşmənin hücumlarını dayandırdılar. Uzun illərdən bəri erməni işğalında qalmış torpaqlarımızın azadlığı uğrunda əks-hücum əməliyyatı başladı. Elə döyüşlərin ilk günündə Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Cəbrayıl rayonunun bir neçə kəndini erməni işğalçılarından azad etdi. Bununla da Azərbaycan Ordusunun Zəfər yürüşünə start verildi. Cəbrayıl və Füzuli azad edildikdən sonra Zəngilan uğrunda döyüşlər başladı. Xeyli canlı qüvvəsini, zirehli texnikasını itirmiş düşmən artıq zəifləmişdi, ordumuzun güclü hücumları qarşısında dayana bilmirdi.

İkinci Qarabağ müharibəsinin davam etdiyi günlərdə Prezident İlham Əliyev televiziya vasitəsilə xalqa etdiyi müraciətlərində verdiyi Zəfər müjdələri ilə hamını sevindirirdi. Ali Baş Komandan 2020-ci il oktyabrın 20-də xalqa qələbə ovqatlı bu xoş xəbərləri çatdırdı: "Şanlı Azərbaycan Ordusu Zəngilan rayonu ərazisinə də daxil olub, girib və yaşayış

məntəqələrinin azad olunması təmin edilib. Zəngilan rayonu ərazisində yerləşən yaşayış məntəqələrinin adlarını çəkərim: Havalı kəndi, Zərnəli kəndi, Məmmədbəyli kəndi, Həkəri kəndi, Şərifan kəndi, Muğanlı kəndi və Zəngilan şəhəri! Zəngilan bizimdir! Qarabağ bizimdir! Əziz xalqım, əziz zəngilanlılar, füzulililər, xocavəndlilər, cəbrayılılar və işğal edilmiş digər rayonların sakinləri, biz öz missiyanızı yerinə yetiririk. Düşməmə ləyiqli cavab veririk. Düşməni cəzalandırıraq. Düşmən bizim qarşımızda acizdir. Düşmənin belini qırıraq, qıracağıq! Qarabağ bizimdir! Yaşasın Azərbaycan! Eşq olsun Azərbaycan xalqına!"

Zəngilanın işğalçılardan azad olunması həm də Azərbaycan-İran sərhədinin bərpası demək idi. O səbəbdən ən gərgin döyüşlər Mincivan, Ağbənd, Bartaz və başqa yaşayış məntəqələri uğrunda getmişdi. Erməni işğalçıları böyük strateji əhəmiyyətə malik olan bu əraziləri əldən vermək istəmirdilər. Amma nə qədər müqavimət göstərsələr də, qüdrətli Azərbaycan Ordusunun qarşısında çox dayana bilmədilər.

Beləliklə, 20 oktyabr 2020-ci il Zəngilanın işğaldan azad edildiyi gün kimi tarixə düşdü. Zəfər tariximizə böyük hərflərlə yazılmış bu gün Azərbaycan xalqının yaddaşında əbədləşdi. Çünki həmin gün Azərbaycan xalqı ölkəmizin ərazisinin ayrılmaz bir parçası olan Zəngilanı işğaldan azad gördü. 27 ildən sonra rəşadətli Azərbaycan Ordusunun bu əraziləri ermənilərdən azad etməsi dövlətimizin Zəfər salnaməsində şərəfli bir səhifə açdı.

2020-ci il noyabrın 26-da Prezident İlham Əliyev Zəngilanın işğaldan azad edilməsi

şərəfinə "Zəngilanın azad olunmasına görə" medalının təsis edilməsi barədə sərəncam imzaladı. Zəngilan uğrunda döyüşlərdə xüsusi şücaət göstərən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabıt və əsgərləri bu medalla təltif olundu.

İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəlki illərdə oktyabr ayının 29-u Zəngilan rayonunun işğal günü kimi qeyd edilirdi. Şükürlər olsun ki, həmin gün geridə qalıb. İndi xalqımız Zəngilanın erməni işğalından azad olduğu günü böyük qürur və iftixarla qeyd edir. Prezident İlham Əliyev 2020-ci il dekabrın 23-də Zəngilana səfəri zamanı bu gözəl diyarda Azərbaycan bayrağını ucaltdı. Həmin gün müasir tariximizin daha bir şərəfli səhifəsi oldu.

Bu gün işğaldan azad olmuş başqa bölgələrimiz kimi, Zəngilan rayonunda da abadlıq-quruculuq işləri bir an olsun belə dayanmır. Prezident İlham Əliyevin apardığı uğurlu, məqsədyönlü, düşünülmüş və qətiyyətli siyasət sayəsində işğaldan azad edilmiş bölgələrimiz sürətlə yenidən qurulur. Uzun illərdən bəri yurd həsrəti ilə yaşayan keçmiş köçkünlərin dədə-baba torpaqlarına qovuşması üçün böyük işlər görülür, bir-birindən uğurlu layihələr həyata keçirilir.

Zəngilanlılar da bu gün sevinc və qürur dolu günlər yaşayırlar. Təsədüfi deyil ki, keçmiş köçkünlərin ilk köçü elə Zəngilanın Ağalı kəndinə olub. 27 may 2022-ci ildə burada "ağıllı kənd" layihəsinin birinci mərhələsinin açılış mərasimi keçirilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak ediblər.

20 oktyabr 2022-ci ildə Zəngilanın tarixinə böyük

hərflərlə yazılıb. Həmin gün Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının açılışı olub. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan açılış mərasimində iştirak ediblər. Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının rəmzi açarları prezidentlərə təqdim edilib.

Rayon sakini Əli Rzaquliyev Birinci Qarabağ müharibəsinin davam etdiyi günlərdə zabıt kimi Zəngilan uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edib. Həmin günlərdən söz açan keçmiş hərbiçi deyir ki, Rusiyanın uçqarlarında xidmət edirdi: "Baş leytenant rütbəsində tank bölüyünün komandiri idim. Frunze adına Hərbi Akademiyaya zirehli texnika üzrə yaşı 26-yadək olan və 3 il bölük komandiri kimi xidmət keçmiş zabıtlər seçilirdi. Xidmət etdiyim hərbi dairə üzrə yeganə namizəd idim, sənədlərim də göndərilmişdi. Bu ərəfədə doğma vətənimizdən ermənilərin törətdiyi Xocalı faciəsi barədə kədərli məlumatlar aldığımız. Qəti qərara gəldim ki, nəyin bahasına olursa olsun, vətənə dönməliyəm. Bizim kimi bacarıqlı zabıtləri olan Azərbaycanda ermənilər necə qırğın törədə bilirlər? Böyük çətinliklərdən sonra məqsədimə çatdım, yeni yaradılan ordumuzun sərəncamına göndərilədim. Xidmət keçmək üçün Zəngilan rayonuna təyinat olundum. 1992-1993-cü illərdə rayon uğrunda gedən döyüşlərdə vuruşduq. Doğma yurdumuzu erməni işğalçılarından qorumağa çalışdıq. Amma qüvvələr bərabər deyildi. Şükürlər olsun ki, 27 ildən sonra Azərbaycan Ordusu başqa bölgələrimiz kimi, Zəngilan da erməni işğalçılarından azad olundu. Biz artıq həmin zəfər gününün 5-ci ildönümünü yaşayırıq. Bütün sahələrdə qazanan qələbələr, atılan uğurlu addımlar Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin milli maraqlarımıza xidmət edən müstəqil siyasətinin, güclü ordumuzun, xalqımızın birliyinin, həmrəyliyinin nəticəsidir".

*Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"*